

UTICAJ INVESTICIONOG POTENCIJALA BANAKA NA DUGOROČNO STAMBENO KREDITIRANJE SISTEMA ODBRANE¹

Biljana Ivanova², Lidijana Barjaktarović³, Ilija Ivanov⁴

Pregledni rad
UDK: 336.717.061(497.11)
336.77:332.2

Apstrakt

Usvajanjem programa za rešavanje stambenog pitanja profesionalnih vojnih lica sistema odbrane Republike Srbije putem dugoročnih kredita, realizacija stambenog kreditiranja započela je preko banaka zaključivanjem Ugovora. Povećanje efikasnosti realizacije ovih ugovora stvara potrebu za analizom tržišta, kako bi se ovladalo informacijama koje su od koristi prilikom planiranja rashoda iz budžeta Republike Srbije.

Cilj ovog rada je da prikaže karakteristike tržišne strukture, intenzitet konkurencije i njihov pojedinačni uticaj u bankarskom sektoru Srbije. Njihov odnos se može sagledati praćenjem stepena koncentracije tržišta, što može imati uticaja na donošenje odluka kod odabira privrednog subjekta sa kojim će ugovor o stambenom kreditiranju biti realizovan.

Ključne reči: *banke, koncentracija, investicioni potencijal, kreditiranje, sistem odbrane.*

JEL: *G24*

Uvod

Poslovanje banaka je vrlo osetljivo, jer može biti uzrok nestabilnosti bilo koje tržišne ekonomije. Čak i bankrotstvo neke banke sa malim tržišnim učešćem može generisati finansijsku nesigurnost, jer deponenti mogu, usled čitavog stanja, da svoje depozite u drugim bankama postepeno povlače. U savremenim uslovima koncept univerzalnog bankarstva postaje dominantan, dovodi do porasta broja i vrste bankarskih proizvoda, i na taj način povećanja rizika u bankarskom poslovanju (Fabris, 2006).

Prema Maleševiću (2011), banke se dele na depozitne, odnosno komercijalne, investicione i hipotekarne. Savremeni uslovi tržišnog stanja, uslovljavaju da dominiraju banke univerzalnog karaktera, i na taj način omogućavaju da banke iskoriste najveće benefite depozitnih i investicionih banaka. U cilju zadržavanja visokih stopa profitabilnosti, banke se opredeljuju za povećanje asortimana proizvoda npr. oblast osiguranja, i na taj način banke polako zadiru u sektor kompanija u oblasti osiguranja.

¹ Ovaj članak je proistekao iz istraživačkog rada u okviru projekta "Razvoj finansijske službe Vojske Srbije od 1985. do 2015.godine" koji se finansira sredstvima Ministarstva odbrane Republike Srbije. Projekat se vodi pod evidencionim brojem VA-DH5/17-19.

² Biljana Ivanova M.A., Univerzitet odbrane u Beogradu, Pavla Jurišića Šturma 33, Beograd, Srbija, email: lolabgdyu@hotmail.com

³ Vanredni profesor, dr Lidija Barjaktarović, Univerzitet Singidunum, Danijelova br. 32, Beograd, Srbija, email: lbarjaktarovic@singidunum.ac.rs

⁴ Ilija Ivanov, Univerzitet Singidunum, Danijelova br. 32, Beograd, Srbija.

Za potrebe sistema odbrane Republike Srbije najveći značaj imaju investicione banke. Investicione banke se ne samo nazivom već i poslovnom funkcijom izdvajaju u odnosu na ostale tipove banaka. Reč je o bankarskom subjektu koji u svom finansijskom potencijalu raspolaže pretežno kvalitativnim (dugoročnije vezanim za banku) sredstvima, iz kojih banka može da finansira razvojne potrebe klijenata, odnosno, banka raspolaže sredstvima, plasirajući ih na duži rok. U savremenim uslovima poslovanja takvi investicioni fondovi, uglavnom za javni sektor investitora, prisutni su u većoj ili manjoj meri u bankarskoj praksi, bez obzira na isključivu specijalizaciju pojedinih banaka za te poslove.

Analizom tržišta stambenih kredita, kao i potrebe za poboljšanjem životnog standarda profesionalnih pripadnika Ministarstva odbrane i Vojske Srbije, od strane Vlade Republike Srbije preduzet je niz mera radi poboljšanja uslova kreditiranja prilikom rešavanja pitanja profesionalnih pripadnika Vojske Srbije. Sredstva namenjena za subvencionisanje stambenih kredita pripadnika sistema odbrane Republike Srbije, predviđena su Programom dugoročnog stambenog kreditiranja profesionalnih vojnih lica Vojske Srbije. Ovim se postiže poboljšanje životnog standarda profesionalnih vojnih lica s jedne strane, odnosno, plasiranje dugoročnih kredita investicionih banaka s druge strane, a kao rezultat dolazi do povećanja bruto domaćeg proizvoda.

Struktura investicionog potencijala banaka

U strukturi bankarskih poslova preovladavaju depozitni i kreditni poslovi, koji najbliže i determinišu ciljnu funkciju poslovnog interesa banke.

Investicioni potencijal banaka može se podeliti na kratkoročni (obrotni) i dugoročni (investicioni) potencijal namenjen svim oblicima plasmana sredstava banke. Kako bi se obezbedilo održavanje strukture bilansne ravnoteže investicionog potencijala potrebno je da banke, na osnovu kratkoročne sposobnosti dodeljuju kratkoročne kredite, a na osnovu stanja dugoročne sposobnosti da emituju dugoročne plasmane. Ovaj odnos se može prikazati na sledeći način:

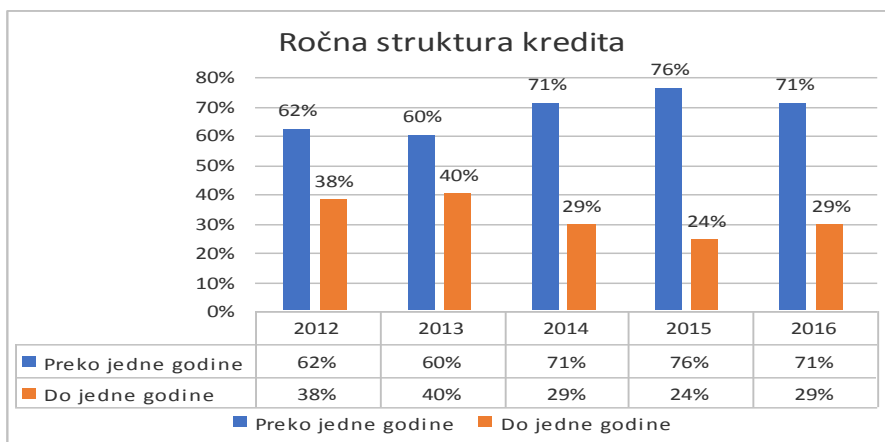
$$\begin{aligned} \text{kratkoročni plasmani} &= \text{kratkoročni izvori sredstava} \\ \text{dugoročni plasmani} &= \text{dugoročni izvori sredstava} \end{aligned}$$

Banke u praktičnom delovanju i poslovnoj aktivnosti nemaju stalno takvo stanje ravnoteže strukture izvora sredstava i strukture plasmana. Dinamički gledano, i kratkoročno i dugoročno stanje strukturnog debalansa postoji u bankarskom poslovanju, tj. sredstva se preusmeravaju iz jednog kvaliteta izvora u drugi kvalitet plasmana (najčešće se deo kratkoročnih izvora usmerava za kratkoročne plasmane).

Struktura kredita bankarskog sektora Srbije

Posmatrano po preostaloj ročnosti, struktura bruto kredita za posmatrani period 2012.-2016. godine nije značajnije promenjen. Udeo kratkoročnih i dugoročnih bruto kredita je neznatno povećan (Grafikon 1).

Grafikon 1. Ročna struktura kredita bankarskog sektora Republike Srbije u periodu 2012.-2016.

Izvor: Prikaz autora

Prema dospeću kredita do jedne godine, može se primetiti neznatno povećanje kredita čije je dospeće od 6-12 meseci. Kod ostalih kredita, čije je dospeće do 6 meseci, prema analiziranom periodu, vidi se blagi trend pada (Tabela 1).

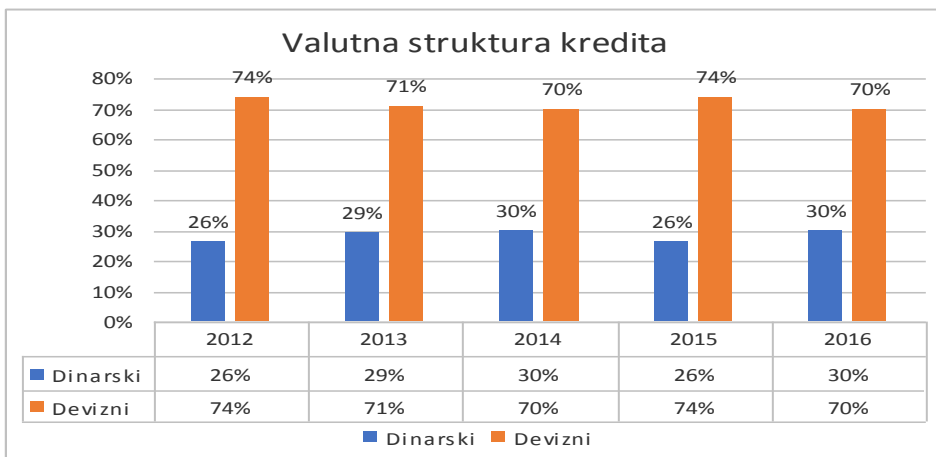
Tabela 1. Ročna struktura kredita bankarskog sektora Srbije u periodu 2012.-2016.

Ročna struktura kredita bankarskog sektora Srbije										
Godina	Kredit									
	Preko jedne godine		Do jedne godine							
			Pristigli		Do 3 meseca		3 do 6 meseci		6 do 12 meseci	
	%	mlrd	%	mlrd	%	mlrd	%	mlrd	%	mlrd
2012	62%	1195	13%	254	9%	175	7%	136	9%	182
2013	60%	1120	13%	249	12%	218	4%	84	11%	210
2014	71%	1165	7%	121	9%	140	3%	56	10%	172
2015	76%	1243	5%	80	4%	66	5%	81	10%	166
2016	71%	1405	9%	171	5%	103	4%	84	11%	210

Izvor: Narodna banka Srbije

U posmatranom periodu 2012.-2016. godine, udeo deviznih i devizno indeksiranih kredita iznosi 70% i više (Grafikon 2), ali sama valutna struktura bruto kredita ovog perioda nije značajnije promenjena.

Grafikon 2. Valutna struktura kredita bankarskog sektora Republike Srbije u periodu 2012.-2016.

Izvor: Prikaz autora

Dominantna valuta indeksacije kredita u bankama u Srbiji je evro, sa udelom od preko 60%. Slede krediti u švajcarskim francima sa udelima od trendom smanjenja od 7% u 2012. godini ka 5% u 2016. godini. Zatim, idu krediti u američkim dolarima od 1-2%, odnosno, čiji iznos, zajedno sa švajcarskim francima, ne prelazi 10% (Tabela 2).

Tabela 2. Valutna struktura kredita bankarskog sektora Srbije od 2012.-2016.

Valutna struktura kredita bankarskog sektora Srbije					Devizna struktura kredita bankarskog sektora Srbije								
Dinarski		Devizni			EUR		CHF		USD		Ostalo		
%	mlrd	%	mlrd	%	mlrd	%	mlrd	%	mlrd	%	mlrd		
2012	26	506	74	1417	2012	63	1210	7	130	-	-	4	77
2013	29	547	71	1334	2013	62	1161	6	114	1	21	2	38
2014	30	494	70	1159	2014	61	1015	6	99	2	31	1	14
2015	26	430	74	1205	2015	66	1077	6	93	2	28	-	7
2016	30	583	70	1390	2016	64	1258	5	98	1	28	-	6

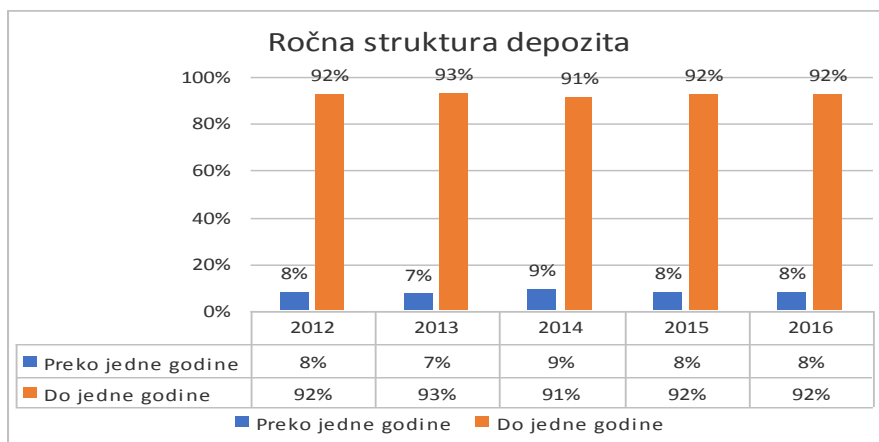
Izvor: Narodna banka Srbije

Vizuelno prikazanim rezultatima može se konstatovati da je u bankarskom sektoru Republike Srbije ročna i valutna struktura kredita u analiziranom periodu relativno stabilna. Krediti sa rokom otplate dužim od godinu dana dominiraju u ročnoj strukturi, dok devizni krediti i/ili krediti sa valutnom klauzulom dominiraju u valutnoj strukturi.

Struktura depozita bankarskog sektora Srbije

Ukupni primljeni depoziti banaka na kraju posmatranog perioda 2012.-2016. godine prikazuju konstantnost gledano u procentima (grafikon br. 3), dok nominalan rast ide sa 1700 mlrd na 2.252,4 mlrd din, što predstavlja povećanje za preko 500 mlrd din u odnosu na prvu godinu posmatranja. Tokom cele 2016. godine primljeni depoziti su povećani za skoro 50 mlrd din.

Grafikon 3. Ročna struktura depozita bankarskog sektora Republike Srbije u periodu 2012.-2016.

Izvor: Prikaz autora

Kratkoročno deponovana sredstva čine većinski deo primljenih depozita banaka u Srbiji (tabela 3). Preko polovine svih depozita bankarskog sektora su depoziti po viđenju, slede depoziti sa preostalom ročnošću do jedne godine, dok depoziti sa preostalom ročnošću preko godinu dana učestvuju sa 8% u ukupnim depozitima. Povećanje učešća jedne godine u odnosu na drugu приметно je kod depozita, odnosno, konstantan rast sa 59% 2012. godine na 74% u 2016. godini. Smanjenje je evidentirano kod kratkoročno oročenih depozita. Kada se struktura depozita posmatra po inicijalnoj (ugovorenoj) ročnosti i dalje su dominantna kategorija depoziti po viđenju, potom depoziti ugovoreni do jedne godine, a onda slede depoziti čiji je ugovoren rok na preko godinu dana.

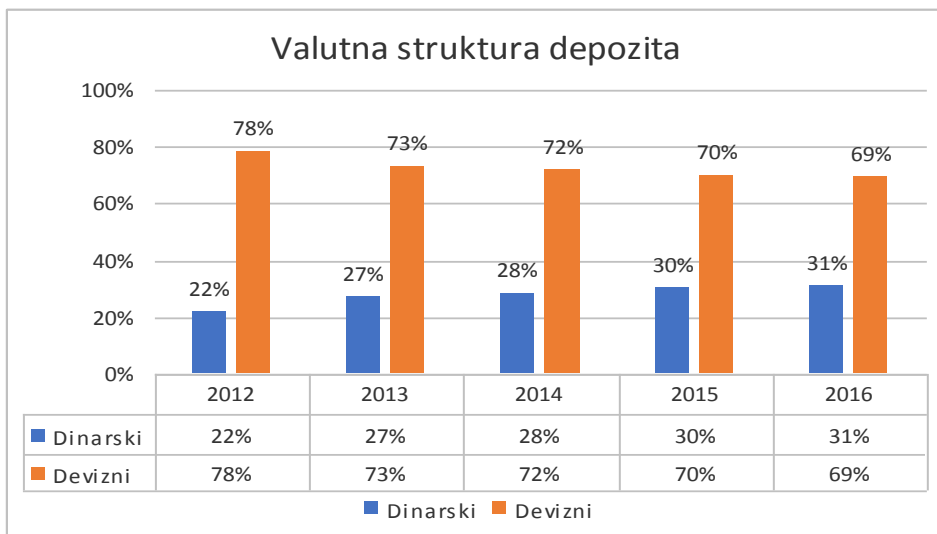
Tabela 3. Ročna struktura depozita bankarskog sektora Srbije u periodu 2012.-2016.

	Preko jedne godine		Do jedne godine					
			Do 3 meseca		Od 3 do 6 meseci		Od 6 do 12 meseci	
	%	mlrd	%	mlrd	%	mlrd	%	mlrd
2012	8	139	59	998	10	177	23	385
2013	7	128	61	1058	10	172	22	370
2014	9	172	64	1207	8	156	19	356
2015	8	167	70	1395	7	144	15	303
2016	8	172,5	74	1676,2	6	142	12	261,7

Izvor: Narodna banka Srbije

Na kraju posmatranog perioda 2012.-2016. godine može se primetiti da je udeo deviznih i devizno indeksiranih depozita je opao (grafikon 4), sa 78% na 69% i pored nominalnog povećanja za preko 200 mlrd din. u odnosu na povećanje dinarskih depozita sa 22% na 31% i nominalnim povećanjem od preko 300 mlrd din. za posmatrani period.

Grafikon 4. Valutna struktura depozita bankarskog sektora Republike Srbije u periodu 2012.-2016.

Izvor: Prikaz autora

Dominantna valuta je evro, sa udelom u ukupnim deviznim i devizno indeksiranim depozitima od preko 60% i beleži konstantan pad od 10% u posmatranom periodu, iako je nominalna vrednost depozita povećana. Ostatak deviznih i devizno indeksiranih depozita većinom se odnosi na depozite u američkim dolarima i švajcarskim francima i tu je zabeležen blagi rast (tabela 4).

Tabela 4. Valutna struktura depozita bankarskog sektora Srbije u periodu 2012.-2016.

Valutna struktura depozita bankarskog sektora Srbije									
Godina	Depoziti								
	Dinarski		Devizni		EUR		Ostale valute		
	%	mlrd	%	mlrd	%	mlrd	%	mlrd	
2012	22	381	78	1317	71	1204	7	113	
2013	27	461	73	1266	67	1163	6	103	
2014	28	528	72	1364	66	1249	6	115	
2015	30	599	70	1411	63	1263	7	148	
2016	31	691,1	69	1561,3	61	1386,7	8	174,6	

Izvor: Narodna banka Srbije

Merenje koncentracije primenom Herfindal-Hiršmanovog indeksa (HHI)

Herfindal-Hiršmanov indeks je jedan od najčešće korišćenih pokazatelja nivoa koncentracije, jer uzima u obzir učešće svih banaka kao i nivo tržišnog učešća između konkurenata. Matematički Herfindal-Hiršmanov indeks se predstavlja kao zbir kvadrata tržišnog učešća svih banaka koje se analiziraju na određenom tržištu. Kvadriranjem udela svake banke na tržištu banke sa većim tržišnim učešćem postaju mnogo značajnije u poslovnom prostoru.

Izračunavanje HHI može se prikazati na sledeći način:

$$HHI = \sum_{i=1}^n x_i^2$$

Odnosno:

$$HHI = x_1^2 + x_2^2 + x_3^2 + \dots + x_n^2$$

Pri čemu je:

$$x_i = \frac{q_i}{Q} \cdot 100$$

n- broj preduzeća,

x_i - tržišno učešće i-tog preduzeća, odnosno, učešće banke "i" u okviru skupa od n banaka,

$i = 1, \dots, n$ – ukupan broj banaka na tržištu koje se analizira,

q_i ponuda i-tog preduzeća, a

Q ponuda cele grane.

Uloga ovog indeksa se ogleda u tome što on daje posebnu važnost preduzećima sa velikim tržišnim učešćem iako uvažava pojedinačna tržišna učešća svih preduzeća jer velika preduzeća u značajnoj meri povećavaju njegovu vrednost (Lipczynski i Wilson, 2001., str. 110).

Prema Kostiću (2008), kako bi se dobili što verodostojniji rezultati treba koristiti podela tržišnih struktura uz korišćenje Herfindal-Hiršmanovog indeksa prema tabeli 5:

Tabela 5. Vrednost HHI indeksa

<i>Vrednost HH indeksa</i>	<i>Stepen koncentracije ponude</i>
$HHI < 1000$	<i>Nekoncentrisana (nisko koncentrisana) ponuda</i>
$1000 \leq HHI < 1800$	<i>Srednje koncentrisana ponuda</i>
$1800 \leq HHI < 2600$	<i>Visoko koncentrisana ponuda</i>
$2600 \leq HHI < 10000$	<i>Veoma visoko koncentrisana ponuda</i>
$HHI = 10000$	<i>Monopolski koncentrisana ponuda</i>

Izvor: Kostić, 2008

Prilikom merenja tržišne koncentracije u bankarskom sektoru postoji obilje pokazatelja koji mogu da se razmatraju, ali glavno pitanje u računanju pokazatelja jeste koliki broj banaka analizirati. U praksi industrijske analize obično se koriste pokazatelji za četiri, pet, osam ili deset najvećih preduzeća u jednoj industriji. Za analizu bankarskog sektora Srbije uzeti su podaci za deset najvećih banaka Srbije (tabela br. 6).

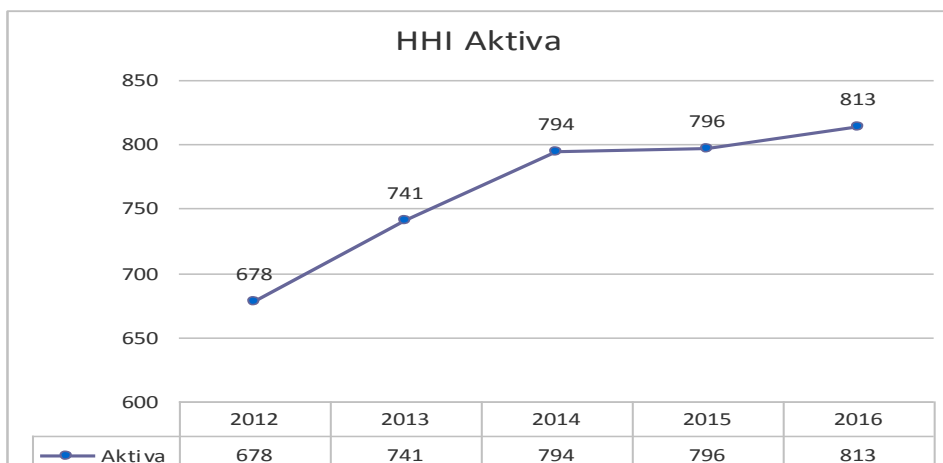
Tabela 6. Rang lista 10 najvećih banaka prema kriterijumu bilansne aktive od 2012.-2016.

	Rang	2016	2015	2014
Banca Intesa A.D.- Beograd	1	551.415.772	487.799.169	472.957.281
Komercijalna banka A.D.- Beograd	2	400.017.469	391.856.849	406.261.524
Unicredit Bank Srbija A.D.- Beogra	3	332.232.134	308.283.811	265.272.463
Raiffeisen Banka A.D.- Beograd	4	254.024.727	234.426.451	224.133.732
Societe Generale banka Srbija A.D.- Beograd	5	235.782.902	230.537.473	222.310.801
Agroindustrijska komercijalna banka AIK banka A.D.- Beograd	6	183.736.050	179.078.758	173.301.270
Eurobank A.D.- Beograd	7	150.632.691	142.369.152	146.178.582
Erste Bank A.D.- Novi Sad	8	142.916.481	117.487.765	97.752.521
Banka Poštanska štedionica A.D.- Beograd	9	133.096.427	129.865.797	113.289.002
Vojvodanska banka A.D.- Novi Sad	10	125.897.999	120.328.157	123.201.619

Izvor: Narodna banka Srbije

Može se uočiti da je *Banca Intesa* a.d. Beograd tržišni lider u posmatranom periodu.

Grafikon 5. HHI aktive bankarskog sektora Srbije za period od 2012.-2016.godine

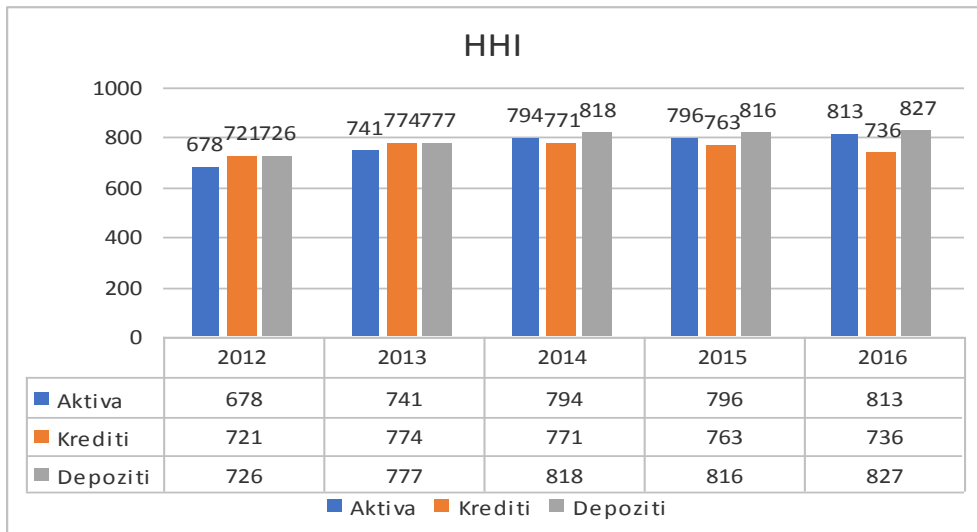

Izvor: Prikaz autora

Bankarsko tržište Srbije i dalje odlikuje zadovoljavajući stepen konkurencije i niska koncentracija aktivnosti. Vrednost Herfindal-Hiršmanovog indeksa ukazuje na odsustvo

koncentracije u posmatranoj kategoriji (grafikon 5). Iako je primetan trend rasta u posmatranim godinama, vrednost pokazatelja do 1.000 ukazuje na odsustvo koncentracije u bankarskom sektoru Republike Srbije u analiziranom periodu.

Grafikon 6. Pokazatelj koncentracije bankarskog sektora Srbije u periodu 2012.-2016.

Izvor: Prikaz autora

Bankarsko tržište Srbije odlikuje zadovoljavajući stepen koncentracije. Vrednost Herfindal-Hiršmanovog indeksa ukazuje na odsustvo koncentracije u svim posmatranim kategorijama (Grafikon 6). Gledano na vremenski period od 2012.-2016. godine, najviše vrednosti Herfindal-Hiršmanovog indeksa zabeležene su kod depozita, dok je najniža vrednost zabeležena kod kredita.

Program dugoročnog stambenog kreditiranja profesionalnih pripadnika sistema odbrane

Za potrebe dugoročnog stambenog kreditiranja pripadnika sistema odbrane Republike Srbije su predviđena budžetom i ona iznose minimalno 14%, a maksimalno 25% od cene nekretnine za veličinu kredita. Pored ovog iznosa koji pokriva učešće ostatak kredita obezbeđuje poslovna banka za koju se opredeli svaki komitent.

Tabela 7. Pregled banaka koje su učestvovalе u realizaciji Programa dugoročnog stambenog kreditiranja profesionalnih vojnih lica Vojske Srbije u periodu od 2008.-2017.

P.бр.	Банка	Година											Напомена	
		2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2016.a	2017.		
1.	SOCIETE GENERALE BANKA SRBIJA AD BEOGRAD	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
2.	AIK BANKA AD BEOGRAD	x				x	x	x						
3.	ADDIKO BANK AD BEOGRAD	x	x	x	x	x	x		x	x				8.7.2016. год. HYPO ALPE-ADRIA-BANK је променила пословно име у ADDIKO BANK
4.	BANCA INTESA AD BEOGRAD	x			x								x	
5.	EUROBANK AD BEOGRAD	x	x	x						x	x	x		Скинут суфикс EFG
6.	ERSTE BANK AD NOVI SAD	x								x				
7.	RAIFFEISEN BANKA AD BEOGRAD	x												
8.	KOMERCIJALNA BANKA AD BEOGRAD	x								x	x	x		
9.	HALKBANK AD BEOGRAD	x												22.10.2015. год. Чаџанска банка је променила пословно име у HALKBANK
10.	NLB BANKA AD BEOGRAD			x	x	x								
11.	SBERBANK				x									У септембру 2011. год. Sberbanka је преузела 100% деоница Volksbanke
12.	EXPOBANK AD BEOGRAD	x												2.6.2017. год. Marfin banka је променила пословно име у Expobank
13.	UNICREDIT BANK SRBIJA AD BEOGRAD									x				
14.	BANKA POŠTANSKA ŠTEDIONICA AD BEOGRAD												x	
15.	KBC banka	x	x	x	x	x								Кредити који су подигнути у KBC банци преузела је и даље и спроводи Societe Generale banka

Izvor: Ministarstvo odbrane Republike Srbije

U tabeli 7 prikazan je pregled banaka koje su učestvovalе u realizaciji Programa dugoročnog stambenog kreditiranja profesionalnih vojnih lica Vojske Srbije u periodu od 2008.-2017.godine. Bitno je napomenuti da su banke menjale svoje poslovanje. Godine 2016. HYPO-ALPE-ADRIA-BANK promenila je poslovno ime u ADDIKO BANK, 2015. godine Čačanska banka promenila je poslovno ime u HALKBANK, 2011. godine SBERBANKA preuzela je 100% deonica Volksbanke, 2017. godine Marfin banka promenila je poslovno ime u Expobank, dok su krediti koji su podignuti u KBC preuzeti od strane Societe Generale banke.

Zaključak

Zaključci istraživanja u ovom radu baziraju se na analizi bankarskog sektora Srbije, kao i na proračunu vrednosti Herfindal-Hiršmanovog indeksa (HHI). Na taj način se dobijaju odnosi koji predstavljaju ponudu grane kao osnovu u odlučivanju, odnosno, podaci o mogućim ulaganjima ili odustajanjima. Ekonomska kriza izazvala je da banke povećaju rezervisanja za gubitke iz poslova vezanih za plasiranje dugoročnih kredita. Banke sa velikom tržišnom moći mogu uticati na kontrolu investicija u pojedinim sфama, menjajući nivo konkurencije u toj zemlji. Pogotovo to važi za nove, inovativne projekte, kao što je kreditiranje kupovine, odnosno, izgradnje stambenog objekta za profesionalna vojna lica Vojske Srbije. Bankarsko tržište Srbije odlikuje zadovoljavajući stepen konkurencije i niska koncentracija aktivnosti. Iako je primetan trend rasta vrednosti Herfindal-Hiršmanovog indeksa, vrednost pokazatelja do 1.000 uslovljava

zaključak da je mala koncentracija u posmatranom sektoru. Dakle, bankarsko tržište Srbije odlikuje zadovoljavajući stepen konkurencije i umerena koncentracija aktivnosti, što je dobar preduslov za ispunjenje uslova zainteresovanih strana, odnosno, za usmeravanje sredstava iz budžeta Republike Srbije kod realizacije stambenog kredita za profesionalna vojna lica Vojske Srbije.

Literatura

1. Barjaktarović S. 2006. Investiciono bankarstvo i tržište hartija od vrednosti, Zadužbina Andrejević, Beograd
2. Bikker J.A. 2004. Competition and efficiency in a unified European banking market, Edward Elgar Publishing, Cheltenham
3. Đukić Đ., Bjelica V., Ristić Ž. 2006. Bankarstvo, Ekonomski fakultet, Beograd
4. Fabris N. 2006. Centralno bankarstvo u teoriji i praksi, Centralna banka Crne Gore, Podgorica
5. Hadžić M. 2013. Bankarstvo, Univerzitet Singidunum, Beograd
6. Kostić M. 2008. Merenje koncentracije ponude grane. Ekonomski horizonti 1, (10): 89-108.
7. Kostić M. 2009. Analiza koncentracije ponude u sektoru osiguranja u Srbiji. Industrija 2, (37): 59-77.
8. Krstić S. 2016. Značaj institucije Centralne banke za nacionalnu ekonomiju. ODITOR 2, (2): 18-26.
9. Lipczynski J., Wilson J. 2001. Industrial Organisation- An Analysis of Competitive Markets. Prentice Hall, Harlow
10. Milojević, I., Mihajlović, M., Cvijanović, M. 2012. Impact of organizational failure of relevance consolidated budget. Ekonomika poljoprivrede 1, (59): 63-71.
11. Mihajlović M., Krstić S., Šegrt S., Pavlović D., Jovanović D., Simeunović T. 2016. Economic analysis of the influence of milk market concentration on procurement efficiency in the defense system. Ekonomika poljoprivrede 3, (63): 973-986,
12. Mishkin S. 2006. Monetarna ekonomija, bankarstvo i finansijska tržišta- sedmo izdanje. Data status, Beograd
13. Ristić K., Komazec S., Ristić Ž. 2016. Monetarni i bankarski menadžment, EtnoStil, Beograd
14. Rose S.P., Hudging C.S. 2005. Bankarski menadžment i finansijske usluge, Data status, Beograd
15. Živković A., Stankić R., Marinković S. 2012. Bankarsko poslovanje i platni promet, Ekonomski fakultet, Beograd

Internet:

<http://www.apr.gov.rs/>, datum pristupa 18. januar 2018.

<https://thebanks.eu/banks/18517>, datum pristupa 19. mart 2018.

<http://www.bancaintesa.rs/pocetna.1.html>, datum pristupa 19. mart 2018.

<http://www.posted.co.rs/>, datum pristupa 19. mart 2018.

<https://www.erstebank.rs/>, datum pristupa 19. mart 2018.

<https://www.eurobank.rs/pocetna.1.html>, datum pristupa 19. mart 2018.

<http://www.kombank.com/en>, datum pristupa 19. mart 2018.

<http://lukoil.rs/sr/About/ObligatoryInformationDisclosure>, datum pristupa 18. januar 2018.

<http://mcb.rs/>, datum pristupa 03. mart 2018.
<http://www.mre.gov.rs/>, datum pristupa 03. mart 2018.
<https://www.nis.eu/lat/>, datum pristupa 18. januar 2018.
<http://www.nbs.rs/internet/cirilica/index.html>, datum pristupa 28. februar 2018.
<https://www.nlb.rs/>, datum pristupa 03. mart 2018.
<http://www.omv.co.rs/portal/01/rs/private>, datum pristupa 18. januar 2018.
<https://www.raiffeisenbank.rs/>, datum pristupa 19. mart 2018.
<https://www.societegenerale.rs/>, datum pristupa 19. mart 2018.
<https://www.unicreditbank.rs/rs/pi.html>, datum pristupa 19. mart 2018.
<https://www.voban.co.rs/en>, datum pristupa 19. mart 2018.

EFFECT OF INVESTMENT POTENTIAL OF BANKS ON LONG-TERM RESIDENTIAL CREDITURE OF THE DEFENSE SYSTEM

Biljana Ivanova⁵, Lidijana Barjaktarović⁶, Ilija Ivanov⁷

Abstract

By adopting a program for resolving housing issues of professional military personnel of the defense system of the Republic of Serbia through long-term loans, the realization of housing loans started through the banks by concluding the Agreement. Increasing the efficiency of the implementation of these contracts imposes a demand for market analysis, in order to identify the characteristics and make conclusions that are useful in the planning of funds from the budget of the Republic of Serbia.

The aim of this paper is to show the characteristics of the market structure, the intensity of competition and their individual impact in the banking sector of Serbia. Their relationship can be seen by following the degree of concentration of the market, which can have an impact on the decision-making process when choosing an entity with which the loan agreement will be implemented.

Key words: *banks, concentration, investment potential, lending, defense system.*

Datum dolaska (Date received): 20.06.2018.

Datum prihvatanja (Date accepted): 12.07.2018.

⁵ M.A. Biljana Ivanova, University of Defense in Belgrade, Pavla Jurisic Sturma 33, Belgrade, Serbia, email: lolabgdyu@hotmail.com

⁶ Associate professor, PhD Lidija Barjaktarović, University Singidunum, Danijelova br. 32, Belgrade, Serbia, email: lbarjaktarovic@singidunum.ac.rs

⁷ Ilija Ivanov, University Singidunum, Danijelova br. 32, Belgrade, Serbia.